

NOVINKA agentury EU pro drogy v Lisabonu

INFEKČNÍ NEMOCI, PROBLÉMOVÉ UŽÍVÁNÍ DROG A ÚMRTÍ SOUVISEJÍCÍ S DROGAMI **Heterosexuální přenos předstihuje injekční užívání drog, co se týče cesty přenosu u nových případů AIDS**

(24.11.2005 LISABON) Heterosexuální kontakty nyní předstihly injekční užívání drog a staly se nejběžnějším způsobem nákazy u nových případů AIDS, varuje dnes **agentura EU pro drogy (EMCDDA)** ve své **Výroční zprávě za rok 2005 o stavu drogové problematiky v Evropě**, zveřejněné v Bruselu. Zatímco do roku 2001 bylo možné většinu nových případů AIDS v **EU** přičíst injekčnímu užívání drog, poslední údaje ukazují, že největší počet případů nyní připadá na heterosexuální přenos ⁽¹⁾.

Důležitým faktorem přispívajícím k této situaci je podle **EMCDDA** ⁽²⁾ lepší přístup HIV pozitivních injekčních uživatelů drog k vysoce účinné antiretrovirové léčbě („highly effective antiretroviral therapy“, HAART)*. Více než 75 % osob, které tuto léčbu potřebují, k ní má nyní ve většině zemí **západní Evropy** přístup, ačkoli v **pobaltských státech** je její dostupnost stále špatná. Například v **Lotyšsku** počet případů AIDS mezi injekčními uživateli drog infikovanými virem HIV v posledních letech značně vzrostl, což naznačuje nutnost zlepšení přístupu k vysoce účinné antiretrovirové léčbě ⁽³⁾.

EMCDDA uvádí, že počty přenosů HIV souvisejících s drogami nyní v Evropě ovlivňuje i lepší přístup injekčních uživatelů drog k léčbě a službám snižování škodlivých účinků užívání drog a pokles injekčního užívání drog v některých zemích.

Nízká prevalence HIV u injekčních uživatelů drog, avšak stále vysoký počet infekcí hepatitidou

Prevalence infekce HIV mezi injekčními uživateli drog zůstává nízká ve většině **členských států EU a kandidátských zemí**. Míra infekce se pohybuje okolo nebo do 1 % injekčních uživatelů drog v **České republice, Řecku, Maďarsku, Slovinsku, na Slovensku, ve Finsku, Spojeném království, Bulharsku a Rumunsku** a do 5 % v **Německu, Litvě a Lucembursku** (2001–2004).

Vyšší odhady (okolo nebo nad 10 %) jsou však hlášeny z **Estonska, Španělska, Francie, Itálie, Lotyšska, Nizozemska, Polska a Portugalska**. Zpráva však uvádí, že míra nově diagnostikovaných případů infekcí HIV mezi injekčními uživateli drog v **Estonku a Lotyšsku** nyní „dramaticky poklesla“, což naznačuje, že nedávná epidemie v těchto dvou zemích již možná dosáhla svého vrcholu.

Méně povzbudivé jsou zprávy o hepatitidě typu B a C, které jsou nejčastější příčinou nemocí injekčních uživatelů drog v Evropě. Velká část z těchto uživatelů drog je infikována virem hepatitidy typu B nebo typu C během několika prvních let injekčního užívání. Studie v několika zemích – **Belgii, Estonsku, Řecku, Itálii, Polsku, Portugalsku a Norsku** – nadále ukazují, že míra infekce mezi injekčními uživateli drog dosahuje více než 60 % (2002–2004).

Čtyřicet **členských států EU** (kromě Kypru), jakož i **Norsko, Bulharsko a Rumunsko**, nyní poskytuje sterilní injekční náčiní prostřednictvím programů výměny jehel a stříkaček pro injekční uživatele drog. Ačkoli se rozsah programů liší, v mnoha zemích je pokrytí značné. Studie prokázaly, že programy výměny jehel a stříkaček mohou být účinné v prevenci infekčních nemocí a navazování kontaktu obtížně dosažitelných uživatelů drog se zdravotnickými a sociálními službami.

Až 2 miliony problémových uživatelů drog v EU**

EMCDDA odhaduje, že v rozšířené EU je dnes 1,2 až 2,1 milionu problémových uživatelů drog, z nichž 850 000 až 1,3 milionu pravděpodobně užívá drogy injekčně. Odhady prevalence od poloviny do konce 90. let 20. století vykazují určitý nárůst problémových uživatelů drog v **Dánsku, Rakousku, Finsku, Švédsku a Norsku**, zatímco v **České republice, Německu, Řecku a Irsku** dochází ke stabilizaci nebo poklesu jejich počtu. Jinde nelze z dostupných údajů odvodit žádné jasné závěry o trendech v této oblasti.

Data získaná z léčebných středisek a sledování úmrtí souvisejících s drogami naznačují, že počty nových uživatelů heroínu v celé Evropě obecně poklesly a svého vrcholu dosáhly ve většině zemí počátkem 90. let 20. století. Míra injekčního užívání mezi uživateli heroínu podstupujícími léčbu také poklesla v několika **zemích EU** (v **Dánsku, Řecku, Španělsku, Francii, Itálii a Spojeném království**) – méně než 50 % nových uživatelů opiátů nastupujících do specializovaných léčebných zařízení uvádí, že drogu užívá injekčně. Míra injekčního užívání je nízká ve **Španělsku, Nizozemsku a Portugalsku**, kde nedosahuje ani 30 %. Významnými výjimkami jsou **Finsko** a několik **nových členských států EU**, kde injekční užívání zůstává u uživatelů heroínu hlavním způsobem aplikace drogy.

EMCDDA uvádí, že existují silné náznaky toho, že drogová problematika v Evropě se v posledních letech diverzifikovala a osoby podstupující léčbu nyní uvádějí spíše problémy s kokainem (včetně cracku) a konopím nebo s užíváním více než jedné drogy (užívání více drog současně) (viz novinka č. 9).

Předávkování je stále hlavní příčinou úmrtí uživatelů opiátů, ale počty smrtelných případů u mladých lidí nyní klesají

Výroční zpráva uvádí, že předávkování je stále „hlavní příčinou úmrtí mezi uživateli opiátů v EU“ a „jednou z hlavních příčin úmrtí mezi mladými lidmi v Evropě“. Ve většině **15 původních členských států EU** – kromě **Finska a Švédska** – a kromě **Norska** je však nyní podíl úmrtí z předávkování osob mladších 25 let nižší nežli v předchozím desetiletí, což naznačuje pokles počtu nových mladých uživatelů drog a počtu mladých injekčních uživatelů. V souladu s tím ve většině **15 původních členských států EU** průměrný věk případů předávkování od roku 1990 vzrostl.

Situace je odlišná v **nových členských státech EU a kandidátských zemích**, kde počet úmrtí u osob mladších 25 let od poloviny 90. let do roku 2002 podstatně vzrostl. Průměrný věk osob, které podlely předávkování, je nejnižší v **Rumunsku** (22,4 let), **Estonsku** (24 let), **Lotyšsku** (29 let) a **Litvě** (29,3 let). Počet úmrtí z předávkování se nyní stabilizoval v **České republice, Lotyšsku, Maďarsku a Bulharsku**.

Zpráva uvádí, že v celé EU počet úmrtí souvisejících s drogami zůstává na historicky vysoké úrovni, ale existují známky toho, že možná již bylo dosaženo vrcholu. Po 40% nárůstu od 90. let do roku 2000 (v **15 původních členských státech EU**) nyní mnoho zemí vykazuje pokles, jehož výsledkem jsou údaje podobné údajům z počátku 90. let. Tento pozitivní trend může být způsoben stabilizací nebo poklesem počtu uživatelů opiátů, poklesem injekčního užívání drog v některých zemích a větší dostupností a kvalitou léčby. Celkový počet úmrtí souvisejících s drogami hlášených z **15 původních členských států EU a Norska** poklesl z 8 394 v roce 2001 na 7 122 případů v roce 2002, což představuje 15% pokles, ačkoli existují určité náznaky, že tento jasný pokles se nyní možná ustaluje ⁽⁴⁾.

Poznámky

* HAART: léčba infekce virem lidské imunodeficiency (HIV), která používá kombinaci několika antiretrovirálních léků. Léky inhibují schopnost viru množit se v těle a zpomalují rozvoj AIDS.

** Pracovní definice problémového užívání drog podle EMCDDA zní „užívání drog injekčně nebo dlouhodobé/pravidelné užívání opiátů, kokainu anebo amfetaminů“.

⁽¹⁾ Viz Statistický věstník 2005 – obr. INF-2 – <http://www.stats05.emcdda.eu.int>.

⁽²⁾ Údaje jsou odvozeny ze společné práce s Evropským centrem pro epidemiologické monitorování AIDS (EuroHIV) a Regionálním úřadem pro Evropu Světové zdravotnické organizace.

⁽³⁾ Viz Statistický věstník 2005 – obr. INF-1 – <http://www.stats05.emcdda.eu.int>

⁽⁴⁾ Viz Statistický věstník 2005 – obr. DRD-G8 – <http://www.stats05.emcdda.eu.int> (Údaje nebyly poskytnuty ze všech 15 zemí).